

Eirik Dombestein

Hvordan påvirker handel og bistand statlig korrupsjon?

Bacheloroppgave i Statsvitenskap

Veileder: Indra de Soysa

Mai 2020

Eirik Dombestein

Hvordan påvirker handel og bistand statlig korrupsjon?

Bacheloroppgave i Statsvitenskap
Veileder: Indra de Soysa
Mai 2020

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for sosiologi og statsvitenskap

Kunnskap for en bedre verden

Innholdsfortegnelse

1.Innledning	s.2
2.Teori	s.3
2.1.Statlig korrupsjon	s.3
2.2.Utviklingsland	s.3
2.3.Bistand	s.4
2.3.1.Sysselseting og likestilling	s.5
2.3.2.Bistand og ulemper	s.6
2.3.3.Forventninger fra bistandsgivere	s.6
2.3.4.Ubunden bistand	s.7
2.4.Handel	s.8
2.4.1.FDI	s.9
2.5.Ressursforbannelse og hollandskyke	s.10
2.6.Aktualisering	s.13
3.Metode	s.14
3.1.Avhengig variabel	s.14
3.2.Uavhengige variabler	s.14
3.3.Kontrollvariabler	s.15
4.Dataanalyse, resultater og funn	s.16
Tabell 1	s.19
Tabell 2	s.20
5.Konklusjon	s.21
Referanser	s.22

1. Innledning

Hva er korrupsjon, hvorfor forkommer korrupsjon i stater som er mindre demokratiske og hvordan kan handel og bistand påvirke korrupsjonsnivåene i disse landene? Denne oppgaven har som mål å se på hvordan handel og bistand har sammenheng med korrupsjonsnivå i utviklingsland, og i forlengelse av dette hvordan handel og bistand eventuelt kan bidra til demokratisering og liberalisering i disse landene. Oppgaven søker ikke å forklare hvordan korrupsjon oppstår, eller hvordan korrupsjon kan fjernes. Korrupsjonstypen som er hovedfokus er statlig korrupsjon, altså korrupsjon blant de øvre nivåene av staten. De øvre nivåene av staten vil typisk være den lovgivende, dømmende og utøvende makt. Alternativt har man offentlig bistand som kan prege statsadministrasjoner på de lavere nivåene. Både statlig og offentlig korrupsjon vil virke negativt inn på stater som en helhet, men kan være fordelaktig for et fåtall. Bistand versus handel representerer også et skille mellom «venstre og høyre»-siden innenfor politikk, der venstre siden holder med bistand og høyre siden holder med handel. I tillegg til skillet mellom politisk høyre og venstre, finnes det et skille blant økonomer og samfunnsvitere om hva av handel og bistand som er best. Dette skillet kan handle om hvor demokratisering må starte, topp til bunn eller bunn til topp perspektiver, så vel som hvordan utviklingsland og utviklede land skal jobbe mot et felles mål om utvikling gjennom handel og bistand. Dermed vil denne oppgavens sluttprodukt til en viss grad kunne gi en peker mot hvilket av de to «utviklingsverktøyene», handel eller bistand, som er mest effektive. Det er dog viktig å huske på at handel og bistand er forskjellige i sin virkemåte. Bistand gis av land eller organisasjoner for å bistå et annet land med utvikling. Handel derimot vil kunne være gjensidig givende for begge landene som er involvert, men begge vil kunne bidra til økonomisk- og samfunns-utvikling.

2. Teori

2.1. Statlig korrupsjon

Korrupsjon defineres av Transparency International som misbruk av makt i betrodde stillinger for personlig gevinst, denne gevinsten kan være av en politisk, sosial eller økonomisk karakter. Korrupsjon kan ta mange former og oppstå på mange forskjellige nivåer innad en stat og et samfunn (Transparency International, u.d.). En statsleder kan ta i mot såkalte «kickbacks» fra et selskap som ønsker å etablere virksomhet innad i staten, eller det kan være en politimann som tar betalt for å se den andre veien etter en kriminell handling. Korrupsjon vil dermed kunne bidra til å skape et urettferdig og udemokratisk samfunn, da noen mennesker med bakgrunn i deres posisjon i samfunnet eller staten oppnår fordeler på bakgrunn av dette ved å bryte lover og regler. Som nevnt innledningsvis har denne oppgaven som mål å studere statlig korrupsjon, som er korrupsjon i de høyere nivåene av staten. I de lavere nivåene av staten vil definisjonen offentlig korrupsjon benyttes. I artikkelen «Why Low Levels of Democracy Promote Corruption and High Levels Diminish It» vises det til at korrupsjon ofte kan være tilstedeværende i større grad i land med et middels nivå av demokrati. Ifølge denne artikkelen er ikke korrupsjon en like stor problemstilling i udemokratiske eller veldig demokratiske land (McMann, Seim, Teorell, & Lindberg, 2019). Dette kan til en viss grad sammenfalle med en forventning om at utviklingsland ofte er preget av å være mindre demokratiske og dermed mer utsatt for korrupsjon enn mer industrialiserte og demokratiske land. Dermed kan det også tolkes dithen at korrupsjon er et problem med rot i utformingen av en stat og det politiske systemet innad i denne staten.

2.2. Utviklingsland

Videre vil det være nødvendig å definere hva begrepet utviklingsland innebærer, og hvordan disse landene eventuelt skiller seg fra utviklede land. Et utviklingsland defineres som et land med lav eller middels inntekt, som typisk er mindre industrialiserte og ligger lavt på Human Development Index (World Population Review, 2020). Som nevnt i forrige avsnitt kan utviklingsland preges av korrupsjon noe som kan spille inn i lav human development og lav inntekt. Lav human development og lav inntekt kan videre føre til et lavt utdanningsnivå, noe som kan begrense folkets opplysning om politikk og demokrati, og dermed vil kunne bunne ut i korrupsjon. Utviklingsland skilles dermed fra utviklede land både på rent økonomiske aspekter, inntekt, så vel som menneskelig og demokratisk utvikling. Igjennom handel og

bistand vil utviklingsland kunne oppnå økt inntekt, høyere human development og i forlengelsen mer demokrati og mindre korrupsjon.

2.3.Bistand

Hva er bistand? Bistand er overføringen av ressurser fra et land, eller en organisasjon, til et mottakerland med mål om å bistå mottakerlandet økonomisk, humanitært eller militært (Williams, 2020). I denne oppgaven er den økonomiske bistanden av interesse for oss. Official development assistance, ODA, er en vanlig form for økonomisk bistand som har som mål å bidra til økonomisk utvikling i mottakerlandet (OECD, 2020). ODA gis ofte bilateralt, fra stat til stat, men kan også gis multilateralt fra en NGO. Denne bistanden kan være i form av lån (soft loans), «grants» og teknisk assistanse. «Grants» vil være en direkte form for økonomisk støtte rettet mot et spesifikt prosjekt eller en spesifikk sektor i mottakerlandet. «Grants», til forskjell fra lån, trenger ikke å betales tilbake, men bistanden blir som nevnt øremerket for et formål satt av aktøren som gir bistanden. Bunden bistand kan ha noen fellestrekk med grants da bistanden som gis til mottakerlandet skal brukes til å kjøpe ressurser eller tjenester, eksempelvis, av giverlandet. Bunden bistand gir dermed mottakerlandet begrenset handlefrihet når det kommer til anvendelsen av bistandsmidlene. Soft loans, eller myke lån, er lån med gunstige lånevilkår for låntakeren, i dette tilfellet utviklingsland. Disse gunstige lånevilkårene kan komme i form av lange nedbetalingsplaner og lave renter (Segal, 2019). Myke lån kan gis med de samme spesifikasjonene som «grants» hvor det settes en øremerking på hvordan og hvor bistandsmidlene skal brukes. Dermed kan myke lån gis som både bunden og ubunden bistand for å stimulere økonomien til mottakerlandet på en slik måte at det kan bli konkurransedyktig på internasjonale markeder, og fristende for internasjonale selskaper å investere i.

Bistand til økonomisk utvikling og velferd i et utviklingsland kan bidra til at landet opplever utvikling og demokratisering. Ved økonomisk bistand, som er hovedfokus i denne oppgaven, vil et land få tilført midler av andre aktører med mål om at disse midlene skal brukes til økonomisk utvikling. Denne økonomiske utviklingen vil kunne føre med seg flere positive effekter både i økonomien til mottakerlandet, så vel som resten av samfunnet. Blant disse effektene kan den generelle velferden i samfunnet økes, staten kan bli mer demokratisk gjennom en økning i levestandard og en kan se en forflytning i demografien til landet. En økt

levestandard vil gi muligheter for utdanning og dermed økt kompetanse i humankapitalen i landet noe som på sikt kan føre til et ønske om demokratisering i befolkningen.

2.3.1.Sysselseting og likestilling

I en artikkel av Toril Nymark fremlegges det hvordan bistand, og handel, kan bidra til at kvinner får en mer deltakende rolle i samfunnet. Ved en generell økning i levestandard i landet som mottar bistand vil familier kunne få personlige økonomiske overskudd som vil kunne brukes på personlig utvikling og utdanning (Nymark, 2019). Nymark trekker frem at gjennom bistand og handel vil det kunne dukke opp et behov for mer arbeidskraft i landet som mottar denne bistanden, siden økonomien blir stimulert. Hvis mottakerlandet i begrenset grad har gitt kvinner tilgang til arbeidslivet vil dette behovet for arbeidskraft kunne gi rom for at kvinnene blir sysselsatt (Nymark, 2019). Ved at kvinner blir arbeidstakere vil det ofte føre med seg at de får en mer sentral samfunnsrolle og dermed blir viktige elementer i politikken i landet som mottar bistand. Når kvinner får tilgang til arbeidsmarkedene vil de også kunne få tilgang til utdanning, noe som videre kan føre til demokratisering da en mer utdannet og opplyst befolkning vil ofte søke mot et demokratisk styresett. Dermed vil bistand og handel, kombinert med kvinner og deres rettigheter, kunne føre til demokratisering av utviklingsland. Bistandsavtaler og handelsregimer som legger føringer om at deltakerland må iverksette demokratiske tiltak for å kunne ta del i disse samarbeidene kan også bidra til demokratisering. Eksempler på dette kan være krav om likestilt arbeidsliv og etterfølgelse av menneskerettigheter. Bistandsprosjekter kan eksempelvis være rettet mot å få kvinner inn i arbeidslivet, etter logikken om dette bidrar til likestilling og demokrati, og da i det lange løp drive ned korrupsjon som et produkt av demokratisering.

Tilgang på teknologi og nye kommunikasjonsmidler som en «spillover» effekt av bistand kan også bidra til økt demokratisering, og ved dette mindre korrupsjon. Bedre teknologi og kommunikasjon vil kunne bunne ut i et mer transparent samfunn, hvor det vil være mer krevende for korrupsjon å finne sted (McMann, Seim, Teorell, & Lindberg, 2019). Når det blir mer krevende for statsaktører å være korrupte vil samfunnet muligens tjene på dette ved at de midlene som tidligere ble underslått ikke lenger blir det. Både bistand og handel kan tenkes å gi denne effekten, gitt at bistanden eller handelen «tilrettelegger» for at det forekommer en «spillover» av teknologi og kommunikasjonsmidler. Hvis bistandsgiverne velger å holde tilbake teknologi som benyttes i sammenheng med bistanden vil dette kunne være negativt for mottakerlandet da effekten av bistanden kan være begrenset, ved at teknologien ikke vil spres i samfunnet som en helhet. Denne spredningen kan komme i form av at lokal humankapital

utdannes til å anvende teknologien, og dermed blir sysselsatt, noe som kan føre til en «spillover»-effekt i form av opplysning om demokrati og liberalisering.

2.3.2. Bistand og ulemper

I artikkelen «Where Does the Money Go? Best and Worst Practices in Foreign Aid» av Easterly og Pfutze fremsettes en kritisk gjennomgang av både nasjonale- og ikke-nasjonale-bistandsaktører, hvor effektiviteten og resultatene av bistandsarbeid blir studert. Denne artikkelen bidrar til å gi et godt grunnlag for å se på noen av de mulige negative aspektene ved bistand. Et av de negative aspektene til bistandsarbeid som tas opp i artikkelen er mangelen på fokusert arbeid mot løsningen på et spesifikt problem i mottakerlandet, men heller en fragmentering av innsatsen til flere prosjekter som dermed bidrar til ineffektiv bistand (Easterly & Pfutze, 2008). Denne fragmenterte innsatsen bidrar til å skape unødvendige kostnader, siden bistandsgiveren har flere bistandsprosjekter gående som alle krever ressurser. Denne fragmenteringen av bistandsarbeidet kan komme som et produkt av manglende forståelse blant bistandsgiverne på hvor bistanden vil få effekt og man ønsker dermed å «helgardere» seg ved å gi litt til flere sektorer. Denne feilplasseringen av bistand kan komme av mangel på informasjon på hva som vil ha størst ønsket effekt, eller hva som blir det politisk «riktige» prosjektet å gi bistand til. Denne feilplasseringen kan føre til at bistand ender i lommene på diktatorer og udemokratiske ledere, og dermed ikke gir noen positiv effekt på samfunnet. Det er dog viktig å huske på at bistand ofte gis til fattige utviklingsland som preges av dårlige styresett og statsstrukturer noe som er en naturlig god grobunn for korrupsjon. Dermed kan det være krevende for bistandsgivere å unngå klåfingrede statsledere som ønsker å putte bistandsbidrag i egen lomme eller gi til andre aktører innad i staten for å kunne beholde makt.

2.3.3. Forventninger fra bistandsgivere

Noen former for bistand gis også med en forventning om at mottakerlandet skal gjøre en tilpasning av sitt politiske eller økonomiske system. Eksempelvis vil det foreligge at mottakerlandet må «liberalisere» økonomien sin og dermed gi tilgang til internasjonal konkurranse og handel. Dette kan føre til at nasjonale selskaper ikke klarer å holde tritt og konkurrere med utenlandske selskaper, eller det kan virke positivt på økonomien og demokratisering da konkurranse kan bidra til økonomisk vekst. Igjen er det rom for et samspill mellom bistand og handel, hvor krav bak bunden bistand kan åpne økonomien til mottakerlandet for FDI og internasjonale selskaper. Ubunden bistand kan gi mottakerlandet

mulighet til å satse på nasjonal industri og muligens opparbeide seg muligheten til å eksportere varer fra denne industrien og bli konkurransedyktige med internasjonale selskaper. Bistand kan dermed åpne opp mottakerlandet for den globale økonomien, noe som kan gi positive resultater i form av internasjonal handel.

2.3.4.Ubunden bistand

La oss kort vende tilbake til bunden bistand som nevnt innledningsvis. Bunden bistand er bistand som legger en begrensning på hvordan mottakerlandet kan bruke bistandsmidlene som har blitt gitt. Disse begrensningene kan være at mottakerlandet kun kan bruke bistandsmidlene til å kjøpe varer av landet, eller landene, det mottar bistand fra. Denne begrensningen kan føre til at mottakerlandet ender opp med å betale en høyere pris for varer og tjenester enn hva det ellers ville ha kostet hvis landet stod fritt til å velge tilbyder. Med bakgrunn i teori om frihandel og åpne markeder kan bunden bistand føre til at mottakerlandene ikke får det rimeligste eller beste tilbudet, ettersom de er bundet til å benytte seg av giverlandet sitt tilbud. Hvis bistanden hadde vært ubunden kunne mottakerlandet brukt den bistanden det har mottatt til å oppsøke det beste og rimeligste tilbudet for å oppfylle sine behov, uten å være bundet opp av en avtale med giverlandet om hvor bistandsmidlene skal brukes. Ubunden bistand kan dog være mindre fristende å gi siden giverlandet ikke kan forvente noe gjengjeldelse av tjenesten i form av investering i deres ressurser og tjenester. På OECD sine nettsider skrives det at bunden bistand kan senke effekten av bistanden med 15-30 prosent (OECD, u.å). Alternativt virker dermed ubunden bistand bedre da den, som nevnt tidligere, ikke legger noe begrensning på mottakerlandets anvendelse av bistandsmidlene. Muligheten til å oppsøke det beste og rimeligste tilbudet for å oppfylle landets behov vil være å anse som den beste bistandsløsningen da mottakerlandet får benytte seg av åpne globale markeder, noe som potensielt vil kunne skape insentiver om å implementere en mer åpen nasjonal økonomi. Ubunden bistand kan også virke i samspill med handel, ettersom det åpner for at mottakerlandet kan opprette handelsavtaler med de gunstigste vilkårene som er tilgjengelige.

2.4. Handel

Oppgaven har som nevnt å se på hvordan statlig korrupsjon påvirkes av bistand og handel. I denne delen av oppgaven blir det da en gjennomgang av hvordan og gjennom hvilke kanaler handel kan påvirke statlig korrupsjon. Eksempelvis, er økonomisk vekst ofte forbundet med demokratisk vekst og dermed lavere forekomster av korrupsjon grunnet demokrati.

Fra et perspektiv kan økonomisk vekst være en drivende faktor for demokratisk vekst i utviklingsland. Frie markeder og åpne økonomier kan sies å være faktorer som kan bidra til økonomisk vekst da det skapes en multiplikatoreffekt, en teori av John Maynard Keynes, som bidrar til å spre verdien av en investering gjennom hele økonomien «naturlig» og at verdien multipliseres gjennom transaksjonene den første investeringen gjennomgår. Denne multiplikatoreffekten vil kunne bidra til økt levestandard, gjennom økt sysselsetting og økt forbruk som produkt av den multipliserte verdien av den første investeringen, noe som videre vil kunne lede mot demokratisering og mindre korrupsjon. Dette er selvfølgelig et eksempel som baserer seg på at alle forholdene ligger til rette, og det kan hende at korrupsjon kan virke imot multiplikatoreffekten. Korrupsjon kan dermed tenkes å fjerne den tilknyttede verdien av en investering gjennom at den tas ut av økonomien av et korrupt element, eksempelvis kan det korrupte elementet trekke til seg den multipliserte verdien av investeringen. Dermed kan det tenkes at selv om et land handler mye, noe som i følge teorier om at frie markeder og en åpen økonomi skal gi økonomisk vekst og dermed demokratisk vekst, kan korrupsjon ta vekk i fra fordelene ved å ha en åpen og fri økonomi. Det kan dog sies at i en transparent og åpen økonomi, som skaper grobunn for demokrati, kan det være krevende å drive korrupsjon hvis tilgangen på informasjon er lik for alle (McMann, Seim, Teorell, & Lindberg, 2019). En korrupt stat vil også kunne gi eksport, eller importnæringer, som drives av internasjonale selskaper lettere tilgang på markedene enn nasjonale selskaper som ikke kan levere kickbacks og bestiktelser. At de internasjonale selskapene utkonkurrerer de nasjonale selskapene kan få negativ innvirkning på landets økonomi hvis utbytte av virksomheten de internasjonale selskapene i hovedsak ender opp utenfor landet (Reiter & Steensma, 2010). Dermed kan multiplikatoreffekten utebli og den nasjonale økonomien opplever ingen positiv effekt av FDI, hvis man da holder en forventning om at økonomisk vekst har sammenheng med demokratisk vekst vil denne situasjonen bidra til et negativt resultat.

2.4.1.FDI

Internasjonale selskaper sin investering i utviklingsland kan både virke positivt og negativt på de allerede eksisterende selskapene i landet. På den ene siden kan det promotere konkurranse noe som kan drive markedene fremover mot å bli større og mer effektive, noe som kan gi ringvirkninger for landets økonomi som en helhet gjennom multiplikatoreffekten til Keynes. Internasjonale selskaper kan på den andre siden utkonkurrere de allerede eksisterende selskapene, noe som dermed kan gi negative ringvirkninger på landets økonomi da inntektene fra virksomheten kan ende utenfor landets grenser. I artikkelen «Human Development and Foreign Direct Investment in Developing Countries: The Influence of FDI Policy and Corruption» trekkes det frem eksempler på hvordan investeringer fra internasjonale selskaper kan påvirke utviklingsland innenfor HD(Human development) og korrupsjon. Her trekkes det også frem tiltak som stater kan iverksette for å regulere selskaperes tilgang på nasjonale markeder og hvilke regler internasjonale selskaper som aktører i disse markedene må følge (Reiter & Steensma, 2010). Hvis utviklingsland hvor internasjonale selskaper driver virksomhet iverksetter de rette tiltakene for å moderere konkurranse og markedene vil dette kunne være fordelaktig for den nasjonale økonomien. Her kan statene til en viss grad være med å styre hvordan inntektene fra FDI og virksomheten til internasjonale selskaper fordeles mellom nasjonal og internasjonal økonomi (Reiter & Steensma, 2010). Det er ikke alle tilfeller som krever at staten aktivt går inn og kontrollerer markeder, en åpen økonomi uten statlig innblanding og kontroll kan også gi gode resultater for nasjonal økonomi. En åpen økonomi kan også gjøre det mer fristende for internasjonale selskaper å investere i staten.

Internasjonale selskaper kan dog være avhengige av å spille på lag med korrupte elementer i en stat for å kunne drive virksomheten sin. Dermed kan selskapene ende opp med å bidra til at korrupsjonsnivået i landet hvor virksomheten drives holdes på samme nivå. Her kommer det opp et spørsmål om hvorvidt internasjonale selskaper har ansvar for å drive virksomheten sin på en måte som ikke bidrar til korrupsjon, eller om de må drive virksomheten på en slik måte at de bidrar til å senke korrupsjon. Internasjonale selskaper har med tiden fått en større rolle som internasjonale aktører og det kan dermed argumenteres for at de har et ansvar for å bidra til å fremme demokratiske og liberale verdier (Sullivan, 2006). Denne påvirkningen kan komme i form av hvordan de internasjonale selskapene lager retningslinjer som promoterer demokrati. Hvis de internasjonale selskapene setter krav til statene de skal drive virksomhet i eller med må følge demokratiske spilleregler, kan disse tiltakene gi en «spillover» effekt på samfunnet i statene hvor selskapene driver virksomhet. Dette spiller da tilbake til Toril

Nymark sin artikkel hvor det fremmes at kvinners rolle i arbeidslivet kan virke positivt igjennom demokratisering. Dermed kan internasjonale selskaper ta med seg liberale verdier inn i virksomheten sin i utviklingsland og bidra til sysselsetting av kvinner, som kan gi mer demokrati og likestilling. Men det vil også være rimelig å forvente at internasjonale selskaper søker å investere i mer demokratiserte land enn i korruperte land, da demokratiserte land kan være mer stabile og lettere å holde oversikt over driften i. Det kan også foreligge en viss politisk motstand i et utviklet demokratisk land mot å drive handel med udemokratiske og korruperte land.

2.5.Ressursforbannelse og hollandsksyke

«Resource curse» eller ressursforbannelse er et begrep som brukes innenfor samfunnsøkonomi som omhandler hvordan en stor tilgang på naturressurser kan ha en negativ effekt på en stats økonomiske- og demokratiske vekst (Robinson, Torvik, & Verdier, 2006). Ressursforbannelsen vil ofte kunne oppstå i land med svake politiske institusjoner, hvor det rår en lav grad av demokrati og en høy grad av autokrati. I disse statene hvor de politiske institusjonene er svake kan det være lett for statslederne å drive rovdrift av naturressursene gjennom ikke-bærekraftig utvinning og forbruk av inntektene fra naturressursene. Gjennom dette overbruket av naturressurser kan reservene gå tom, noe som vil kunne føre til at den nasjonale økonomien kollapser grunnet mangel på inntekt. Overforbruket kan også gi diktatorer muligheten til å fylle egne lommer, samt å drive patron-virksomhet for å opprettholde sin makt i landet de regjerer i (Lam & Wantchekon, 2003). Overforbruk av naturressurser kan også komme som et resultat av at ledere i stater med svake politiske institusjoner har kortsiktige mål om å enten bli gjenvalgt, og dermed behøver penger for å betale klientnettverkene sine, eller fylle egne lommer med inntekter fra eksport av ressursene (Robinson, Torvik, & Verdier, 2006). Med fokus på overforbruk av naturressurser er det naturlig å trekke inn begrepet «Hollandsksyke» som er et begrep som kan brukes innenfor politikk og økonomi. Hollandsksyke omhandler situasjonen hvor en stat som er rik på naturressurser kan oppleve negativ økonomisk vekst og mulig økonomisk kollaps når disse ressursene blir forvaltet på feil måte. Ved å tilføre økonomien midler direkte fra utvinningen av naturressursene som er tilgjengelige kan det oppstå en ubalanse økonomien, ved at eksporten av disse ressursene driver opp valutakurser og dermed gjør det krevende for andre næringer å eksportere sine produkter da disse produktene blir relativt dyrere grunnet naturressurseksporten. I tillegg vil tilgangen på naturressurser føre til at økonomien blir fiksert

rundt en begrenset sektor, noe som kan gå på bekostning av andre sektorer i økonomien. Eksempelvis kan petroleumsnæringen virke mer lukrativ for arbeidssøkere i landet enn andre næringer og dermed gi mangel på arbeidskraft utenfor petroleumsnæringen. Eventuelt kan økonomier fiksert på utvinning av naturressurser oppleve arbeidsledighet, gitt at andre næringer enn utvinningssektoren ikke er lønnsomme nok til å kunne betale for humankapital. Ved at økonomien blir fiksert rundt naturressurser ligger trusselen for prissjokk nært da en endring i pris på naturressursen som utvinnes vil ha direkte effekt på økonomien. En nedgang i prisen på naturressursen som økonomien er basert på kan føre til arbeidsledighet, lavkonjunktur og en generell nedgang i levestandard. I forlengelse av dette kan det oppstå grobunn for politisk konflikt når befolkningen mister arbeidsplasser og inntekt. Den ressursrike staten kan øke offentlig forbruk for å motvirke dette, og økt offentlig forbruk brukes ofte for å vedlikeholde patron-klient ordninger og politisk stabilitet (Robinson, Torvik, & Verdier, 2006). Muligheten til å ha et høyt offentlig forbruk ved hjelp av naturressurser uten å måtte skattlegge befolkningen kan føre til at befolkningen har en høyere tåleevne for et ikke-demokratisk styresett. Denne teorien setter Lam og Wantchekon til side i sin artikkel «Political Dutch Disease» da de argumenterer for at befolkningens tåleevne for ikke-demokratiske styresett, og fraværende ønske om demokratisering, også eksisterer i andre utviklingsland som ikke er rike på naturressurser (Lam & Wantchekon, 2003).

Hvordan kan så ressursforbannelse og svake politiske institusjoner påvirke bistand og handel. Først og fremst kan vi ta for oss handelsaspektet. Utviklingsland som er rike på naturressurser vil kunne tiltrekke seg internasjonale selskaper som ønsker å drive utvinning av naturressurser. Dermed øker utviklingslandets mulighet for å eksportere disse ressursene til globale markeder, men et problem som kan oppstå er at eksportnæringen og de internasjonale selskapene kun satser på denne naturressursen. På grunn av dette kan andre næringer bli nedprioritert, og utviklingslandet kan bli offer for den internasjonale arbeidsdelingen hvor utviklingsland tilbyr billige naturressurser i bytte mot dyre ferdigvarer. Dermed tjener landet lite på eksporten og betaler dyrt for import, noe som inngår i problematikken rundt den internasjonale arbeidsdelingen. På denne måten kan handel bidra til å forsterke eller opprettholde et land som preges av effektene av ressursforbannelsen. Særlig hvis det mangler politiske institusjoner som aktivt kontrollerer naturressurs utvinningen, samt sørger for at andre sektorer som konkurrerer om den samme arbeidskraften ikke blir nedprioritert. Svake politiske institusjoner og korruperte statsledere kan også være fristet til å la internasjonale

selskaper drive virksomhet som ikke er til fortjeneste for den nasjonale økonomien, men heller for statsledelsens egen økonomi.

Bistand kan i seg selv bli en slags ressursforbannelse, på den måten at mottakerlandet blir såpass avhengig av å motta bistand uten at bistanden blir anvendt effektivt. Denne ineffektive anvendelsen av bistand kan komme som et resultat av svake politiske institusjoner, på samme måte som handel i avsnittet over, hvor bistanden ikke brukes på rett måte for å stimulere økonomien. Hvis mottakerlandet mottar bistand som ikke er myntet på de problemene som skal endres, kan mottakerlandet ende med en merkostnad i form av å anvende denne bistanden uten at det får effekt. Eksempelvis hvis den offentlige sektoren i mottakerlandet blir mottaker av bistanden, men denne sektoren drives så ineffektivt i utgangspunktet at bistanden som tilføres bare forlenger denne ineffektive driften. Denne forlengelsen av ineffektiviteten kan komme av høye nivåer av korrupsjon, så vel som et manglende politisk press fra befolkningen som samhandler med den offentlige sektoren til å effektivisere og anvende bistanden riktig.

Utviklingsland, så vel som utviklede land, som er rike på naturressurser kan gjennom fikseringen og avhengigheten av eksport av naturressursen oppleve at andre eksportnæringer, grunnet manglende lønnsomhet og høye valutakurser, forsvinner. Dermed kan landet bli avhengig av import for å fylle behovet, som næringene som har blitt utkonkurrert av naturressursnæringen, ikke lenger fyller. Av dette kan landet oppleve et handelsunderskudd, hvor import er større en eksport. Et handelsunderskudd trenger ikke å være negativt, men potensialet for prissjokk på eksportvaren og endring i tilgang på importvarer kan gjøre økonomien sårbar.

En overdreven utvinning av disse ressursene som kan føre til ikke-bærekraftig økonomisk politikk og muligheten for diktatorer til å kjøpe seg makt i landet de regjerer i. Gjennom tilgangen til naturressurser kan statslederne skru på «oljekranen» når økonomien går dårlig, som en kjapp løsning for å stabilisere økonomien og dermed vedlikeholde sin maktposisjon. I stater hvor statsledelsen er relativt upåvirket av interessene til folket de leder vil det kunne tenkes at tåleevnen for handelsunderskudd og dyre importvarer er noe høyere så lenge de klarer å vedlikeholde patron-klient forholdene sine riktig.

Med et blikk tilbake på ressursforbannelsen og hvordan utviklingsland rike på naturressurser kan ende med en økonomi som nedprioriterer andre næringer, kan det være en mulighet for at målrettet bistand kan bidra til en mer diversifisert økonomi. Eksempelvis hvis landet er veldig konsentrert rundt petroleumsvirksomhet, men har samtidig tilgang på uutnyttede

landbruksareal, kan bistand gis som et verktøy for å stimulere landbruksnæringen. I forlengelse av dette kan landet importere mindre landbruksprodukter, noe som vil virke positivt på handelsbalansen deres, og til slutt kunne eksportere landbruksprodukter. Dermed kan et samspill mellom handel og bistand oppstå, hvor bistanden gis som en oppstarts hjelp til mulige eksportnæringer.

2.6. Aktualisering

Korrupsjon i utviklingsland er et felt som har blitt forsket en god del på, fra flere forskjellige utgangspunkt og med forskjellige målsetninger. Korrupsjonstypen som er hovedfokus i denne oppgaven, statlig korrupsjon, altså korrupsjon i de øvre nivåene av staten. Ofte studeres korrupsjonsnivået som en helhet, altså statlig og offentlig korrupsjon samlet, der denne oppgaven vil ta for seg et mer innsnevret perspektiv på korrupsjon. Eksempelvis tar McMann, med flere, for seg et relativt bredt spekter av korrupsjon i sin analyse av grad av demokrati og dets sammenheng med korrupsjon (McMann, Seim, Teorell, & Lindberg, 2019). Easterly og Pfuzte har en økonomisk tilnærming til de negative sidene ved bistand (Easterly & Pfuzte, 2008). Denne oppgaven tar dermed som mål å kunne gi en generell forklaring på hvordan handel og bistand vil kunne påvirke det statlige korrupsjonsnivået. Forskning og artikler som danner grunnlaget for å kunne gi denne generelle forklaringen kommer fra flere perspektiver rundt korrupsjon, handel og bistand. Dermed trekker denne oppgaven inn noe økonomisk teori, så vel som statsvitenskapelig teori for å forklare hvordan statlig korrupsjonsnivå kan påvirkes.

H1: Utviklingsland som handler blir mindre korrupte

H2: Bistand har en mer positiv effekt på korrupsjon enn handel

3. Metode

Alle variablene, samt regresjonen, har blitt foretatt en Hausman-test på for å kontrollere for autokorrelasjon ettersom variablene er lagged. Testen tilsa at det ville være hensiktsmessig å benytte «fixed effects» fremfor «random effects».

3.1. Avhengig variabel

Som kjent tar denne oppgaven for seg statlig korrupsjon som hovedtema og hvordan handel og bistand kan påvirke statlig korrupsjon. Dermed er det naturlig å ha statlig korrupsjon som den avhengige variabelen i dataarbeidet. Statlig korrupsjons-variabelen er en kontinuerlig variabel og er hentet fra Varieties of Democracy sitt "V-Dem [Country-Year/Country-Date] Dataset v10". Datasettet er longitudinell paneldata som er målt i perioden 1961 til 2019. Dette datasettet gir tilgang til data om statlig korrupsjon for en lengere periode, noe som er nyttig for å få et inntrykk av hvordan denne variabelen kan endres over tid. I dette datasettet har statlig korrupsjons variabelen navnet `v2x_corr`. Denne variabelen tar for seg korrupsjon i de øvre nivåene av staten, altså ikke generell offentlig korrupsjon. Variabelen går fra 0, som tilsvarer ingen korrupsjon, til 1, som tilsvarer full korrupsjon.

3.2. Uavhengige variabler

Med statlig korrupsjon som avhengig variabel, vil det videre være naturlig å ha handel og bistand som uavhengige variabler. Handels variabelen er hentet fra Verdens Bankens og tar utgangspunkt i handel som prosent av BNP. Minimumsverdien til variabelen er -3.8 og maksimumsverdien er 6.7, hvor verdien av variabelen er handel som prosent av BNP. Minimumsverdien representerer land som ikke handler, altså handel ikke utgjør noe av BNP, og maksimumsverdien representerer land hvor en større del av BNP er utgjort av handel. Variabelen som benyttes i dette datasettet er tatt den naturlige logaritmen av for å få en jevnere fordeling og mindre effekt av «outliers». Den naturlige logaritmen av variabelen gjør det også enklere å tolke variabelen.

Bistands variabelen er den andre uavhengige variabelen som skal benyttes i dataarbeid og analyse, tar for seg ODA/GNI (Official Development Assistance/Gross National Income) og er hentet fra OECD. Denne variabelen benyttes for å forklare økonomisk bistand sin effekt på statlig korrupsjon. Denne variabelen er også tatt den naturlige logaritmen av for å gi en mer normalfordelt variabel, hvor effektene av potensielle «outliers» som kan gi et skjevt resultat

blir «normalisert». Denne variabelen tar kun for seg land som mottar bistand, noe som ekskluderer land som ikke mottar bistand fra modellen.

3.3.Kontrollvariabler

Videre har jeg tatt med et utvalg av kontrollvariabler som kan tenkes å ha en effekt på statlig korrupsjon og dermed gi et mer helhetlig bilde av elementer som kan påvirke korrupsjonsnivå. Den første kontrollvariabelen er BNP per innbygger. Denne kontrollvariabelen er valgt med bakgrunn i at den kan være et uttrykk for hvordan populasjonens økonomiske levestandard kan påvirke korrupsjonsnivå. Med bakgrunn i teoridelen hvor effekten av at innbyggere i et land med god personlig økonomi ofte søker demokratisering og politisk representasjon noe som kan bidra til å senke korrupsjonsnivået i landet. Det finnes dog land hvor BNP per innbygger kan være høy, uten at BNP nødvendigvis er jevnt fordelt i populasjonen. Derfor har jeg tatt den naturlige logaritmen av denne variabelen for å unngå at disse landene gir et forskjøvet resultat av data fra datasettet.

Den andre kontrollvariabelen som blir benyttet er en variabel hentet fra V-dem datasettet. Denne variabelen omhandler tilstedeværelsen av demokrati, i form av muligheten til innbyggerne i et land til å påvirke politikken gjennom valg. Som beskrevet i teoridelen, angående den minkende tilstedeværelsen av korrupsjon i mindre demokratiske land, er denne variabelen interessant å ha med da den kan bidra til å forklare hvordan korrupsjon påvirkes av demokrati.

Den tredje kontrollvariabelen, naturressurser, er tatt med i datasettet for å se om tilgangen på og utvinningen av naturressurser kan ha effekt på statlig korrupsjonsnivå. Igjen med bakgrunn i teoridelen med hensyn på ressursforbannelse og hollandssyke som begge er økonomiske fenomener som påvirker økonomisk vekst. I forlengelse av denne påvirkningen på økonomisk vekst, også demokratisk vekst. Derfor er denne variabelen interessant og nødvendig for å kontrollere for ressursforbannelse for de landene det kan være relevant for.

Den fjerde kontrollvariabelen, år med borgerkrig, er med i datasettet for å kontrollere for perioder som kan preges av politisk uro og konflikt. Disse periodene vil potensielt kunne høyne korrupsjonsnivået i landet hvor det rår konflikt, gjennom at statsapparatet kan bli lammet av slike hendelser. Slike perioder vil også bære preg av økt bistand, og en mulig nedgang i handel og i BNP per innbygger.

Den femte og siste kontrollvariabelen, år med fred siden siste krig, er med i datasettet som en motsetning til år med borgerkrig da fred kan ses på som en normaltilstand. Dette vil også være en motsetning til den foregående variabelen år med borgerkrig, og inkluderes dermed i datasettet for å kontrollere for borgerkrigsvariabelen.

4.Dataanalyse, resultater og funn

Tabell 1 er produktet av en multipl regressjonsanalyse som består av fire kolonner hvor de to første kolonnene gjelder for hele perioden hvor det er blitt hentet data fra, 1961 til 2019. De to neste kolonnene, kolonne 3 og 4, gjelder for perioden etter den kalde krigen, 1989 til 2019. Utvalget i denne tabellen består av 128 land. Bakgrunnen for denne delingen av perioder ligger i en forventning om at geopolitiske målsetninger under den kalde krigen kunne ha påvirket handel og bistand. Disse geopolitiske målsetningene kan muligens ha påvirket bistandsgivning i en retning av at bistanden gis for å oppnå strategiske målsetninger, i stedet for å oppnå en målsetning om utvikling. Dermed vil en adskillelse av de to periodene kunne kontrollere for denne effekten.

Tabell 2 tar for seg effekten av den uavhengige variabelen samt kontrollvariablenes effekt på de avhengige variablene. Dette gir da et innblikk i om det er en gjensidig korrelasjon mellom den uavhengige variabelen på de avhengige variablene.

I tabell 1 går det frem at både politisk og offentlig korrupsjon blir negativt påvirket av handel både i hele perioden data er hentet fra og i perioden etter den kalde krigen. Dette funnet gir et inntrykk av at den forventede effekten av bakenforliggende strategiske målsetninger med hensyn på handelssamarbeid ikke oppfylles.

Det er interessant å se at bistand har en positiv effekt på både politisk og offentlig korrupsjon, i hele perioden har verdi innenfor konfidensintervallet på 0.05 men ikke i perioden etter den kalde krigen. Bistandsvariabelen har en positiv effekt på både statlig- og offentlig-korrupsjon i begge periodene, selv om det bare er i den fulle perioden hvor p-verdien er innenfor konfidensintervallet. At bistandsvariabelen har en positiv effekt tilsier at korrupsjonsnivået øker når et utviklingsland mottar mer bistand.

Når det kommer til den første kontrollvariabelen, BNP per innbygger i Tabell 1, har en negativ effekt på både statlig- og offentlig-korrupsjon i begge periodene. Ut i fra dette synker korrupsjonsnivået i utviklingsland hvis befolkningen får bedre personlig økonomi. Dette kan

ha bakgrunn i at hvis befolkningen får bedre råd så kan muligheten for å skaffe seg utdanning og bedre levevilkår. Fra dette kan et ønske om politisk representasjon og politisk transparens oppstå i befolkningen noe som kan bidra til å gi en nedgang i korrupsjonsnivået, ettersom det blir mer krevende for politiske aktører å være korruperte. I McMann m.f sin artikkel om hvordan stater med lav grad av demokrati opplever mer korrupsjon går det frem at korruperte aktører foretar en slags nytte-beregning av kostnaden ved å være korrupt opp mot fortjenesten av korrupsjonen. Hvis staten blir mer transparent politisk som resultat av økt levestandard i befolkningen vil kostnaden av å være korrupt kunne overgå fortjenesten, og det vil dermed ikke lønne seg å være korrupt. Hvis økning av BNP per innbygger kommer av økt sysselsetting, for eksempel i form av at kvinner får tilgang til arbeidsmarkedet, vil kunne føre til økt politisk myndiggjøring (McMann, Seim, Teorell, & Lindberg, 2019). Ved økt politisk myndiggjøring som et resultat av økt inntekt, vil patron-klient forhold kunne endres i form av at klientens posisjon styrkes relativt til patronen. Variabelens negative effekt på begge korrupsjonsnivåene er større i perioden etter den kalde krigen. Nedbrytning av stive politiske skillelinjer og en enklere tilgang til den globale økonomien i denne perioden kan ha ført til lavere priser på forbruksvarer og dermed bedre levestandard i en befolkning. Dermed sitter de med overskudd til å investere i eget liv og dermed søke økt politisk representasjon.

I tabell 2 ser vi at BNP per innbygger har en positiv effekt på handel, men en negativ effekt på bistand. Disse resultatene er ikke overraskende da en befolkning med bedre råd vil ha et høyere forbruk noe som kan implisere mer import av varer. En befolkning med høyere inntekt vil implisere at landet befolkningen tilhører har bedre økonomi, noe som kan minke behovet for bistand.

Den andre kontrollvariabelen, tilstedeværelsen av demokrati, har denne variabelen en sterk negativ effekt på både statlig- og offentlig-korrupsjon. Denne negative effekten er til stede i begge periodene, og variabelen er i tillegg innenfor konfidensintervallet i alle kolonene. Dette er ikke overraskende med tanke på funnene til McMann m.f som er presentert i teoridelen angående hvordan land med høyere grad av demokrati er mindre korruperte. Effekten av demokrati-variabelen er ganske mye sterkere enn de andre variablene, i tillegg til at standardavviket er ganske lavt. Styrken til variabelen er sånn sett ikke overraskende med tanke på hvordan det ofte er mer krevende for korruperte aktører å være korruperte i demokratiske land.

I tabell 2 har demokrati en positiv signifikant effekt på både handel og bistand, noe som tilsier at et demokratisk utviklingsland vil kunne oppleve bedre effekter av handel og bistand. Dette

er en forventet endring ettersom demokratiske land er lettere å handle med, samt at de kan være mer fristende å gi bistand til.

I den tredje kontrollvariabelen, naturressurser, er det en positiv effekt på korrupsjonsnivået i første og andre kolonne. Dette vil si at tilgang på naturressurser fører til en økning i både statlig og offentlig korrupsjon, ut ifra dataen fremlagt. Ressursforbannelsen er tilstedeværende og signifikant i kolonne 1 og 2, men ikke signifikant i kolonne 3 og 4. Variabelens effekt er lav, 0.02 for statlig korrupsjon (kolonne 1) og 0.04 for offentlig korrupsjon (kolonne 2), men standardavviket for variabelen er lik halvparten av koeffisienten noe som tilsier at verdien kan være varierende. I tabell 2 har tilgangen på naturressurser en positiv signifikant effekt handel, altså handel øker, men en ikke signifikant effekt på bistand. Denne ikke-signifikante effekten på bistanden er ikke overraskende da det ikke er naturlig å forvente noen sammenheng mellom de to variablene. At naturressurser har en signifikant positiv effekt på handel er heller ikke overraskende ettersom naturressurser ofte eksporteres og dermed gir handel.

Når det kommer til hypotesene fremsatt i teoridelen, H1 og H2, kan H1 bekreftes og H2 må forkastes. Ut i fra data vil land som handler mer bli mindre korruperte, men bistand hadde ikke en mer positiv effekt på korrupsjon enn handel. At H1 kan bekreftes er for så vidt ikke overraskende da handel kan føre med seg økonomisk vekst, noe som vil kunne være positivt for landet som en helhet. Hvis vi ser på økonomisk vekst som gjensidig med demokratisk vekst så er det rimelig å forvente at korrupsjonsnivået går ned. At H2, bistand har en mer positiv effekt på korrupsjon enn handel, måtte forkastes var noe mer overraskende grunnet en forventning om at bistand skulle være «bedre» enn handel på å dempe korrupsjon.

Tabell 1. Effekten av handel og bistand på statlig korrupsjon i periodene 1961-2019 og i perioden etter den kalde krigen 1989-2019

	(1)	(2)	(3)	(4)
	Full period	Full period	Post-Cold War	Post-Cold War
	v2x_corr	v2x_pubcorr	v2x_corr	v2x_pubcorr
Trade/GDP log	-0.03*** (0.00)	-0.04*** (0.01)	-0.03*** (0.00)	-0.02*** (0.00)
Total Aid/GDP log	0.02*** (0.00)	0.02*** (0.01)	0.01 (0.01)	0.01 (0.01)
Income per capita log	-0.04*** (0.01)	-0.04*** (0.01)	-0.06*** (0.01)	-0.07*** (0.01)
Electoral Democracy	-0.26*** (0.02)	-0.27*** (0.02)	-0.28*** (0.04)	-0.24*** (0.04)
Natural Resources log	0.02*** (0.01)	0.04*** (0.01)	0.00 (0.00)	0.01* (0.00)
Civil War ongoing	0.01 (0.01)	0.01 (0.01)	-0.01 (0.01)	-0.01 (0.01)
Years with peace since last war	0.00 (0.00)	0.00*** (0.00)	0.00 (0.00)	0.00*** (0.00)
Constant	0.00 (0.00)	0.99*** (0.06)	0.00 (0.00)	0.00 (0.00)
Observations	4,474	4,498	3,075	3,090
Number of countries	128	128	128	128

Standard errors in parentheses

*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

Tabell 2. Handel og bistand kontrollert for uavhengig variabel og kontrollvariabler.

	(1)	(2)
VARIABLES	ltrade	lodagni
L.v2x_corr	-0.19*** (0.05)	0.14 (0.11)
Income per capita log	0.24*** (0.02)	-0.73*** (0.06)
Electoral Democracy	0.19*** (0.05)	0.52*** (0.10)
Civil War ongoing	-0.04** (0.02)	0.02 (0.02)
Years of peace since last war	-0.00*** (0.00)	-0.00 (0.00)
Natural Resources log	0.10*** (0.01)	0.06 (0.03)
Constant	2.18*** (0.17)	6.56*** (0.41)
Observations	4,476	4,796
Number of groups	126	129

Standard errors in parentheses

*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1

5.Konklusjon

Hvordan blir statlig korrupsjonsnivå i utviklingsland påvirket av handel og bistand? Gjennom analysen som har blitt foretatt og teori som har blitt benyttet, fremgår det at handel kan virke som en demper på korrupsjonsnivået. På den andre siden går det frem at bistand kan ha en negativ effekt på korrupsjonsnivået, altså at korrupsjon øker når et land mottar bistand. Disse resultatene var interessante da jeg hadde en forventning om at bistand skulle ha en dempende effekt på korrupsjonsnivået. Men på den andre siden vil bistand gis til land som behøver denne bistanden for å utvikle seg, og denne utviklingen kan trekke ned korrupsjonsnivået på lang sikt. Og hvorvidt bistand i seg selv bidrar til økning i korrupsjonsnivået kan også trekkes i tvil, med tanke på at land som mottar denne bistand ofte bærer preg av lav grad av demokrati og svake politiske institusjoner hvor disse faktorene kan være de faktiske grunnene til økning av korrupsjonsnivået. Handel derimot vil som regel kunne være gjensidig positivt for aktørene som er involvert i en handelsavtale. Det skal dog sies at både handel og bistands effekter på statlig korrupsjon vil være mye mer nyansert enn det som kommer frem i denne oppgaven, men oppgaven kan virke som et utgangspunkt for videre studier. I tillegg er handel og bistand virkemidler som kan benyttes for å oppnå økonomisk vekst, og demokratisering, gitt at de brukes målrettet og strukturert. Både økonomisk vekst, i form av BNP per innbygger, og tilstedeværelsen av demokrati har vist å ha positiv effekt på både statlig og offentlig korrupsjonsnivå. Effektene av handel og bistand på det statlige korrupsjonsnivået var i relativt lavt, noe som kan gi en peker mot disse to faktorene ikke nødvendigvis er der skoen trykker når det kommer til statlig korrupsjon. Statlig korrupsjon ser ut til å bli mer preget av bunn-topp demokratisering og økonomisk stimulering enn topp-bunn.

Referanser

- Easterly, W., & Pfuzte, T. (2008). Where Does the Money Go? Best and Worst Practices in Foreign Aid. *Journal of Economic Perspectives*, 22(2), ss. 29-52. Hentet fra <https://pubs.aeaweb.org/doi/pdfplus/10.1257/jep.22.2.29>
- Lam, R., & Wantchekon, L. (2003, November 16). Political Dutch Disease. *Manuscript. New York: Department of Politics, New York University*. Hentet fra <https://pdfs.semanticscholar.org/9b0b/1609dadd1ca4e290ef0ace4274922dd2339.pdf>
- McMann, K. M., Seim, B., Teorell, J., & Lindberg, S. (2019). Why Low Levels of Democracy Promote Corruption and High Levels Diminish It. *Political Research Quarterly*. doi:10.1177
- Nymark, T. A. (2019, Mars). Hva påvirker kvinners politiske myndiggjøring? Analyse av den relative effekten av handel og bistand, 1972-2016. *Norsk statsvitenskapelig tidsskrift*, 35, ss. 141-163.
- OECD. (2020). Hentet fra Official Development Assistance (ODA): <https://www.oecd.org/dac/financing-sustainable-development/development-finance-standards/official-development-assistance.htm>
- OECD. (u.å). Hentet fra Untied aid: <https://www.oecd.org/dac/financing-sustainable-development/development-finance-standards/untied-aid.htm>
- Reiter, S., & Steensma, K. H. (2010). Human Development and Foreign Direct Investment in Developing Countries: The Influence of FDI Policy and Corruption. *World Development*, 38(12), ss. 1678-1691. Hentet fra <http://dx.doi.org/10.1016/j.worlddev.2010.04.005>
- Ringdal, K. (2018). *Enhhet og mangfold*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Robinson, J. A., Torvik, R., & Verdier, T. (2006, April). Political foundations of the resource curse. *Journal of Development Economics*, 79(2), ss. 447-468. doi:10.1016
- Segal, T. (2019, Desember 3). *Investopedia*. Hentet fra Soft Loans: <https://www.investopedia.com/terms/s/softloan.asp>
- Sullivan, J. D. (2006). Corruption, economic development, and governance: private sector perspectives from developing countries. Hentet fra

<http://documents.worldbank.org/curated/en/477311468162556560/pdf/380430Private11ion0Issue1201PUBLIC1.pdf>

Transparency International. (u.d.). *Transparency International*. Hentet fra WHAT IS CORRUPTION?: <https://www.transparency.org/en/what-is-corruption>

Williams, V. (2020, Mars 12). *Encyclopædia Britannica*. (i. Encyclopædia Britannica, Redaktør) Hentet fra Foreign Aid: <https://www.britannica.com/topic/foreign-aid>

World Population Review. (2020, April 6). Hentet fra Developing Countries 2020: <http://worldpopulationreview.com/countries/developing-countries/>

Coppedge, Michael, John Gerring, Carl Henrik Knutsen, Staffan I. Lindberg, Jan Teorell, David Altman, Michael Bernhard, M. Steven Fish, Adam Glynn, Allen Hicken, Anna Luhrmann, Kyle L. Marquardt, Kelly McMann, Pamela Paxton, Daniel Pemstein, Brigitte Seim, Rachel Sigman, Svend-Erik Skaaning, Jeffrey Staton, Steven Wilson, Agnes Cornell, Nazifa Alizada, Lisa Gastaldi, Haakon Gjerløw, Garry Hindle, Nina Ilchenko, Laura Maxwell, Valeriya Mechkova, Juraj Medzihorsky, Johannes von Römer, Aksel Sundström, Eitan Tzelgov, Yi-ting Wang, Tore Wig, and Daniel Ziblatt. 2020. "V-Dem [Country–Year/Country–Date] Dataset v10". Varieties of Democracy (V-Dem) Project. <https://doi.org/10.23696/vdemds20>.

